

УДК 069:379.85(477.86)

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЗЕЇВ ПРИКАРПАТТЯ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ РЕГІОНУ

П.П. Вичівський

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

У статті проаналізовані особливості використання музеїв Івано-Франківської області в туристичній галузі регіону. Вказано на те, що всі музеї є складовою частиною історико-культурної спадщини України і базовим елементом формування громадянського суспільства.

Вказано, що на території краю є 16 музеїв які перебувають у комунальній власності та близько ста які діють на громадських засадах.

Підкреслено, що музеї Прикарпаття можуть стати засобом національно-патріотичного виховання молоді, адаптації туристичного ринку до кризових умов, а також сприяти в розвитку нової політики музею, котра б полягала у відкритості та широкому доступу суспільства до пам'яток своєї історії, культури, природи.

Автором зазначено, що в сучасних умовах туризм може стати не додатковим, а основним видом діяльності музею.

Ключові слова: музеологія, історичний музей, історико-культурна спадщина, культурно-пізнавальний туризм, музейний туризм.

Постановка проблеми. Музеї – це скарбниці нашої культури, історії, думки і праці, це місце пізнання колишнього і навколишнього світу. Кожного дня вони гостинно відчиняюся перед десятками тисяч громадян України та іноземних туристів, які прагнуть ознайомитися з культурними надбаннями й мистецькими шедеврами. У музеях України зібрано і збережено все, що є гордістю нашого народу. І це закономірно, адже не вартий майбутнього той народ, який не знає і не цінує свого минулого [3].

Музейна справа є одним з головних чинників національно-культурного відродження українського народу. В численних вітчизняних музеях, а також музеях Прикарпаття активно здійснюється краєзнавча робота, формуються колекції унікальних предметів матеріальної та духовної культури. Основними напрямками музейної справи, на сьогоднішній день, є науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, фондова, експозиційна, видавнича, реставраційна, пам'яткоохоронна роботи. Згідно з сучасною парадигмою світової музеології, музей – це фундаментальний інструмент самоусвідомлення культури у процесі творення нею власної концепції розвитку та вираження і самоідентифікації певної культури (етнокультурної спільноти) щодо інших культур [3].

У розвинених країнах світу (і в Україні) на початку ХХІ ст. дедалі наполегливіше звучать вимоги до музею не просто реєструвати і зберігати минуле, а використовувати його, щоб впливати на сьогоднішній і завтрашній день, а також широко залучати туристів, що в свою чергу сприятиме розвитку економіки відповідного регіону. І це не дивно, оскільки наші музеї мають широкі можливості привернути увагу туристів до визначних археологічних, етнографічних, мистецьких, літературних та інших пам'яток, що містяться на Прикарпатті. Не менш важливим є і те, що культурно-пізнавальний туризм і музейний туризм завжди були важливими сегментами подорожей на Прикарпаття, і вагомою складовою наповнення місцевих бюджетів. Основним мотивом даних видів туризму є ознайомлення з історико-культурними цінностями

ми Івано-Франківщини. Проте більшість сучасних туристів, на жаль, з ним майже не знайомі. Причиною цього є нецільове використання ряду визначних пам'яток та недостатнє їх фінансування. А тому, нагальною на сьогоднішній день, є потреба ґрунтовного вивчення, з'ясування перспектив використання музейних об'єктів в туристичній сфері нашого регіону.

В останні роки дослідженню проблеми використання музеїв у туристичній сфері присвячені роботи В. Квартальнова, І. Смаль, Г. Мокрицького, М. Костриця, Г. Махоріна, О. Андрієць, В. Корнієнка, С. Шман та ін. Проте, на нашу думку, висвітлення питання щодо перспектив використання музеїв Прикарпаття в туристичній галузі регіону залишається актуальним питанням сьогодення.

Мета статті – проаналізувати перспективи використання музеїв Прикарпаття в туристичній галузі регіону.

Результати дослідження. Історико-культурна спадщина Прикарпаття належить до найцінніших надбань нашого народу. Вона виступає у ролі одного з базових елементів формування патріотичного, громадянського суспільства, а тому її охорона та збереження набувають загальнодержавного значення і є одним з важливих напрямків внутрішньої політики в туристичній галузі.

Перед організаторами культурно-пізнавального туризму, музейного туризму та ряду інших видів туризму які використовують музеї як один з елементів зацікавлення туристів, стоїть ряд специфічних завдань: визначення туристської спеціалізації музею і формування постійного туристського потоку в музеї, складання туристської програми і маршруту, формування комплексного пакету рекламної продукції, пошук нових джерел фінансування.

Використання музеїв у туристичній галузі Івано-Франківщини має досить хороші перспективи, адже на території краю їх міститься досить багато (16 му-

зеїв перебувають у комунальній власності та близько ста діють на громадських засадах). Привабливими для відвідувачів є і численні приватні колекції творів народних майстрів, якими особливо славиться Гуцульщина, на збереженні в них майже 270 тис. експонатів. Упродовж 2008 року їх відвідали 270 тис. осіб. Для огляду було відкрито 174 виставки, проведено більше 6,7 тис. екскурсій. В наукових збірниках та періодичних виданнях вміщено понад 130 публікації [5].

Однією з багатьох візитних карток Прикарпаття є міська ратуша в Івано-Франківську, в якій працює краєзнавчий музей (відкритий 1 травня 1940 р.). В роки II Світової війни більша частина музейних колекцій були евакуйовані на схід, проте назад так і не повернулися. Протягом 1941–1944 рр. та частина музейних збірок, яка залишилася на цій території, була розграбована. В свою чергу, на сьогоднішній день, музей є визначним науково-культурним та освітнім закладом Прикарпаття. В його стінах працюють експозиційні відділи: історії; археології; природи; народного мистецтва. Зокрема, відділ природи знайомить численних туристів з біотичним різноманіття Прикарпаття. Окрасою відділу історії є безцінна колекція археологічних пам'яток доби Київської Русі і Галицько-Волинської держави. В експозиції краєзнавчого музею представлена широко колекція зброї та стародруків. Натомість, у відділі народного мистецтва представлені речі народного побуту, одягу, виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Сьогодні фонди музею налічують понад 120 тисяч одиниць.

Щороку Івано-Франківський краєзнавчий музей відвідує близько 140 тис. осіб, проводиться понад дві тисячі екскурсій, організовується близько 40 виставок. В структурі Івано-Франківського краєзнавчого музею на правах відділів також працюють: музей М. Грушевського в с. Криворівня Верховинського району (створений у 2002 р.); літературно-мемо-

ріальний музей Івана Франка (створений 1953 р.) в с. Криворівня Верховинського району; літературно-меморіальний музей Леся Мартовича в його рідному селі Торговиці Городенківського району (відкритий у 1971 р.); хата-гражда П. Харук в с. Криворівня (заснована в 1978 р.); історико-краєзнавчий музей О. Довбуша в смт. Печеніжин Коломийського району (створений в 2004 р.); літературний музей Прикарпаття в Івано-Франківську (заснований в 1986 р.), який демонструє розвиток письменництва в нашому краї з XV ст. до сучасних днів; історико-краєзнавчий музей в смт. Солотвин Богородчанського району (створений у 2001 р.) на базі громадського історико-краєзнавчого музею ім. О. Федака; історико-краєзнавчий музей «Гуцульщина» в смт. Верховина [5].

Не менш цікавим для туристів є Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського. Ідея відкриття музею в Коломії виникла ще у середовищі патріотичної інтелігенції наприкінці XIX ст. і була підтримана Іваном Франком. Проте реалізація цього проекту розпочалася лише через багато років. 13 листопада 1926 р. на зборах управи Товариства «Народний Дім» було розглянуто і затверджено план створення музею, розроблений В. Кобринським, його статут та повну назву — «Український народний музей ім. Йосафата Кобринського» (31 грудня 1934 р. відбулося його урочисте відкриття). З плином часу музей перетворився на визначну скарбницю народного мистецтва Гуцульщини та Покуття, і став всесвітньо-відомим осередком його популяризації.

Особливий інтерес серед туристів, цього музею, викликає велика збірка виробів художньої різьби по дереву, спостерігаючи яку можна простежити еволюцію розвитку цієї техніки на Гуцульщині протягом трьох століть. Багатою за формою та орнаментикою є збірка архітектурних деталей, меблів, музичних інструментів, предметів побуту, сільськогосподарських

знарядь. Найчастіше орнамент таких архітектурних деталей складався з християнської символіки [13].

В музеї зібрана, також, повна колекція сволоків (головна балка, під стелею у дерев'яній споруді, в традиційній старовинній українській хаті, яка розміщувалася по поздовжній осі (поперечні сволоки в Карпатах називають образниками)), серед яких вирізняється сволок з села Білоберізки, Верховинського району, Івано-Франківської області, що виконаний Данилом Еколюком в 1836 р. Його геометрична орнаментика, архітектурні, культові та анімалістичні мотиви (птахи, дерево життя, русалки-берегині) були своєрідними оберегами, охоронцями не тільки житла людини, а і життя її родини. Цікавою для туристів є і колекція старовинних меблів зібрана з різних районів Гуцульщини. В колекції музею представлено багато скринь з сіл Коломийського та Косівського районів, серед яких багато саркофагоподібних скринь та столів-скринь. На їх передніх дошках, як правило, зображалися складні орнаменти у вигляді багатопелюсткових розет, квадратів, хрестів, ромбів. Боки та ніжки прикрашені численними лініями, які пересікаючись між собою, утворюють невеликі ромби та трикутники.

Велика колекція художньої кераміки, яка міститься в даному музеї, нараховує понад чотири тисячі експонатів — це вироби кінця XVIII — поч. XXI ст., з найбільш відомих осередків гончарства — села Пістинь, селища Кути, Коломії а також Косова. Художня кераміка Коломийщини представлена в музею найбільш повно. Для неї притаманні стилізовані рослинні та геометричні мотиви: галузки, листочки, крапки, кривульки, колові та спіральні лінії, які розписані темно-коричневими та зеленими фарбами на тонованому ясному тлі. Композиція більшості даних творів досить проста, і складається з незначної кількості мотивів, хаотично розміщених на площині.

В музеї представлена також велика

колекція художніх тканин. Вона дає можливість відвідувачам побачити характерні стильові особливості, структуру декору, колорит, форми та загальну еволюцію всіх видів тканин. Місцеві риси орнаменту даних виробів чітко виражені, вони дають змогу з точністю визначити територіальну приналежність кожного конкретного виробу. В свою чергу, колекція народних художніх тканин цього музею ділиться на дві групи. Першу групу представляють тканини для виготовлення одягу, а другу - тканини призначені для облаштування та прикрашення житла. Обидві групи характеризуються розмаїттям видів технік виконання, сировини, широтою практичного застосування [13].

Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського містить також велику колекцію вишивок, а також творів з металу та шкіри.

Знанням серед туристів, не тільки з України, а й усього світу є Коломийський музей «Писанка». На сьогоднішній день, це єдина у світі культурна установа, збудована (у вересні 2000 р.) спеціально для збереження, колекціонування і експонування виробів писанкового розпису – писанок. Архітектурна споруда збудована у формі найбільшого у світі писанкового яйця стала візитівкою Коломиї і привертає до себе увагу туристів з цілого світу. Музей володіє колекцією яка нараховує понад 6000 писанок, представлених з переважної більшості регіонів України (Івано-Франківської, Тернопільської, Львівської, Вінницької, Кіровоградської, Черкаської, Одеської), а також з Білорусі, Польщі, США, Канади, Чехії, Франції, Швеції, Пакистану, Шрі-Ланки та Індії [10].

Протягом багатьох десятиліть невідомим залишався метод зберігання і реставрації писанки, який створили коломийські музейники. Завдяки цьому, сьогодні усі туристи мають змогу побачити філігранність гуцульських писанок.

Перспективним з точки зору вико-

ристання в туризмі є Долинський музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів, в якому зберігаються етнографічні колекції, які знайомлять відвідувачів із бойківською культурою.

Краєзнавчий музей «Бойківщина» – це один з наймолодших музеїв на території Івано-Франківської області, заснований 5 вересня 2003 р. Експозиція музею складається з 6 основних відділів: кімната «Родини Антоновичів», в якій представлені світлини з життя відомих меценатів, а також особисті речі, колекція сувенірів і сірникових коробок з різних частин світу; зал «Природа» - в якому відображено неймовірну красу флори і фауни Карпат. В музеї міститься також кімнати-відділи: «Історії»; «Побуту та етнографії»; «Бойківська хата», а також відділ «Сакральних пам'яток».

Експозиція «Бойківська хата» - це відтворене в повну величину житло бойків зі справжніми предметами побуту, меблями, одягом. Бойківська хата – це виготовлена з дерева подовгувата хата, під дахом якої поєднувалося житлове приміщення з господарським, вона користується великою популярністю серед туристів.

У кімнаті-відділі сакральних пам'яток представлені церковні речі середній вік яких нараховує більше 200 років, натомість в залі «Побуту та етнографії» розміщені світлини бойків у національних строях: вишиті сорочки, запаски, камізельки, крайки, спідниці та хустки – у жінок; сорочки, полотняні штани та крайки – у чоловіків [4].

Ще одним популярним серед туристів є Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини, який був відкритий в 1969 р. В основу музею покладена збірка творів народного мистецтва одного з найбільш відомих українських художників та мистецтвознавців Є.Я. Сагайдачного (1886–1961).

Експозиція музею дає змогу численним туристам познайомитися з народним декоративно-ужитковим мистецтвом

XIX–XX ст. (черпаки, кептарі та кожухи, коновки, тайстри, пояси-череси, свічники, пасківники, глечики та миски), які характеризуються вишуканими формами та оригінальним декоруванням.

В музеї досить широко представлені твори гончарів II половини XIX ст. Петра Баранюка, Олекси Бахматюка, Петра Кошака. Традиційна старовинна косівська кераміка середини XX ст. представлена виробами Павлини Цвілик, Юрія та Розалії Ілюків, подружжя Ганни та Михайла Розшиб'юків, Василя та Олександри Швеців, Надії Вербівської, М. Рйопки, Є. Зарицької, Валентини Джуранюк, Василя Стрипка.

Цікавою для туристів є колекція гуцульських різьбярських виробів Юрія Шкрібляка та його синів Василя й Миколи з села Яворова (Косівський район). Досить широко представлена творчість знаних майстрів різьби по дереву, заслужених майстрів народної творчості, членів Національної Спілки художників України Василя Кабина, Володимира Гуза, Олександра Хованця, Івана Гримало, Юрія Копанюка, Івана Кочержука та багатьох інших. В музеї міститься велика колекція народного текстилю та художні вироби зі шкіри й металу [8].

Цікавим для туристів є приватний музей старожитностей Романа Кумлика який розташований у м. Верховині. Музей Романа Кумлика - це ціла скарбниця неповторних предметів гуцульського побуту. Тут можна побачити як повсякденний, так і святковий, в тому числі і весільний одяг гуцулів, характерні гуцульські розписані тарілки, дерев'яні замки, бартки (гуцульські сокирки), старовинні монети, цілу колекцію незвичайних народних музичних інструментів. Але безцінною родзинкою музею є сам його господар, справжній гуцул - Роман Кумлик. Впродовж всієї екскурсії Роман віртуозно грає на дудках, трембіті, скрипці, цимбалах та інших експонатах свого музею. Надовго запам'ятаються туристам дотепні жарти та анекдоти доповнені гуцуль-

ською говіркою, які невпинно розповідає Р. Кумлик.

Відвідавши цей музеї туристи дізнаються про цікаві моменти з життя і побуту гуцулів, про особливості сімейного життя, про численні весільні обряди, про лісовий промисел та сплав дараб, про особливості характеру гуцулів та їх ставлення до навколишнього світу і всього життя [14].

Музей визвольних змагань Прикарпатського краю відкрито 14 жовтня 1997 р. Експозиція розкриває історію визвольної боротьби мешканців Прикарпатського краю та державотворчі процеси на території Галичини від XII ст. до подій, що відбувалися в XX ст.

Основою музейної колекції стали автентичні листівки, брошури, журнали ОУН та УПА, а також предмети та документи, які були знайдені під час археологічних розкопок в Дем'яновому Лазі. У фондах музею є також багато безцінних документів, які висвітлюють військово-політичну діяльність Легіону січових стрільців, УНР, ЗУНР.

Філією цього музею є Музей визвольної боротьби у Косові, що був відкритий 23 травня 2004 р. Його експозиція розповідає про участь жителів Косівщини в збройних формуваннях УПА та підпіллі ОУН. Музеєві визвольних змагань Прикарпаття також підпорядкований меморіальний комплекс «Дем'янів Лаз», збудований на місці розстрілу жертв сталінського терору поблизу Івано-Франківська [11].

Надзвичайно цікавим для відвідувачів і перспективним для туристичної галузі регіону є історико-меморіальний музей Степана Бандери, який знаходиться на Калущині в с. Старий Угринів, і присвячений особистості чиїм іменем називався національно-визвольний рух 1940–1950-х рр. за побудову та утвердження незалежної української держави.

Перший експозиційний зал цього музею, показує туристам, процес формування національно-патріотичної сві-

домості галичан, державотворчі процеси початку ХХ століття, в яких активну участь приймав Андрій Бандера, а також середовище, в якому виріс Степан Бандера. Тут представлені пам'ятки, які ілюструють період навчання Степана Бандери в Стрийській гімназії, його участь у «Пласті» та підпільній гімназійній організації. Також тут відображено його громадсько-політичну діяльність в рідному селі: відновлення діяльності театрального гуртка, створення кооперативу, праця в читальні «Просвіти», заснування осередку товариства «Луг» і, звичайно, організація націоналістичного підпілля на теренах Калушини.

У другому залі представлено історію виникнення та діяльність підпільних націоналістичних організацій УВО та ОУН, їх боротьбу проти польської та радянської влади, відображено процес становлення Степана Бандери як Провідника ОУН, а також організовані ним пропагандистські та інші акції. Центральна частина експозиції присвячена відомому політичному процесові проти 12 членів ОУН, який відбувся у Варшаві (так званий Варшавський процес). Матеріали музею висвітлюють також міжнародні події, які передували Другій світовій війні, та нову хвилю українського національного піднесення, апогеєм якої стало проголошення у Львові Акту відновлення Української Держави та формування Українського Державного правління, а також трагічну долю молодой держави та її керівників [7].

Особисте життя Степана Бандери висвітлюється в третьому залі. Тут містяться унікальні світлини із сімейного архіву Бандер: прогулянки Степана Бандери із дітьми, дружиною та друзями до лісу, поїздки в гори та на море, катання на лижах.

Експозиція четвертого залу завершує розповідь про життєвий шлях великого Борця за волю України. Тут містяться матеріали, які відображають час перебування Степана Бандери в еміграції, створення та діяльність Закордонних Частин

ОУН, розміщено ряд особистих речей: друкарська машинка; посвідчення та документи.

Героїчна боротьба Української Повстанської Армії на теренах Калуської округи, процес формування та діяльність повстанських відділів на Калушині, а також діяльність членів націоналістичного підпілля на даному терені висвітлена в окремій частині експозиції четвертого залу. Особливою популярністю серед відвідувачів користується композиція «Повстанець в лісі».

В даному музеї містяться матеріали, що розкривають і ще одну трагічну сторінку нашої історії: масові депортації населення Західної України у віддалені райони Радянського Союзу. Мовчазними свідками цих жакливих подій є не тільки світлини, а й цікаві речові матеріали, такі як листи, саморобні листівки, вишивані хусточки, які дарували близьким на спомин, та багато інших речей.

Популярною серед туристів є і кріївка, відтворена на зразок тих, які використовувалися підпільниками в часи української визвольної боротьби. Окрім цього на території комплексу можна побачити гранітну плиту на місці, де знаходились два перші пам'ятники Степану Бандері [7].

На Снятинщині чудові умови для широкого залучення туристів має Русівський літературно-меморіальний музей Василя Стефаника, музейна експозиція якого присвячена життю і творчості визначного класика української літератури, новеліста Василя Стефаника. В цьому селі народився і довгий час проживав Василь Стефаник, де він і похований на сільському цвинтарі.

Музей розташований в меморіальному будинку письменника. Серед експонатів музею є багато рукописів, прижиттєвих видань письменника, важливих біографічних та історичних документів [15].

І на завершення слід згадати про Національний заповідник «Давній Галич», який являє собою цілий комплекс

пам'яток історії та культури стародавнього Галича та Галицько-Волинської держави XII–XIII ст., більшість яких розташовані в межах сучасного села Крилос та міста Галич, Галицький район Івано-Франківської області. Площа заповідника – майже 80 км².

В складі заповідника міститься низка пам'яток загальнодержавного та світового значення, фундаменти 14 літописних церков XII–XIII ст., понад 200 пам'яток археології, 18 природоохоронних об'єктів, органічно пов'язаних з пам'ятками історії та архітектури. Найвизначнішими пам'ятками що входять до складу Національного заповідника «Давній Галич» є:

- Церква Різдва Христового (XIV–XVI ст.);
- Галицький (Старостинський) замок (XIV–XVII ст., руїни);
- Залишки княжого Галича (XI–XIII ст.);
- Фундаменти Успенського собору (XII ст.) з місцем поховання князя Ярослава Осмомисла та каплицею Св. Василя (XV ст.);
- Фундаменти Іллінської церкви (XII ст.);
- Легендарна Княжа криниця (XII ст.);
- Церква Успіння Пресвятої Богородиці (XVI ст.);
- Церква Святого Пантелеймона (перлина галицької архітектури школи XII ст.);
- Костел та монастирський комплекс Кармелітів (XVII ст.).

До складу заповідника також належать три музеї: Музей історії давнього Галича (с. Крилос); Музей-скансен народної архітектури і побуту Прикарпаття (с. Крилос); Музей караїмської історії Прикарпаття (Галич) [12].

В той же час, наявність великої кількості музеїв на території нашого краю, ще не є запорукою широкого їх використання у туризмі, адже не менш важливий фактор використання музеїв у туристич-

ній сфері пов'язаний із процесами, щодо створення сучасного музейно-туристського продукту, в основі якого повинна бути інтерпретація історико-культурної спадщини певної території та напрацювання специфічних музейно-туристських креативних рішень. Наступним завданням є грамотне, науково обґрунтоване створення туристичної програми й туристичного маршруту. Сам музей і його цікаві місця ніколи не приваблять до себе такої уваги, як цікавий туристичний маршрут із широким колом різноманітних об'єктів.

Ще одним важливим завданням є поєднання в межах музею цілого комплексу функцій з організації туризму (передовсім екскурсійної діяльності й розміщення). Надання туристові нічлігу в конкретному місці збільшує прибутковість обслуговування. Це своєрідний фундаментальний туристичний закон і він може бути застосований і в організації музейного туризму. Тут слід зазначити, що екскурсійною роботою займаються практично усі музеї Івано-Франківської області [2].

Звичайно, легше це здійснити музеям-заповідникам, на територіях яких можливе будівництво готелів чи пристосування для цієї мети прибудов. Проте й на території звичайного музею можлива реалізація такої ідеї. У будь-якому випадку важливо не віддавати повністю організацію нічлігу, харчування й відпочинку туристів іншій туристичній фірмі (тоді музею залишаються лише прибутки від продажу вхідних квитків), а музею самому організувати обслуговування цього невеликого туристичного потоку.

Насамкінець потрібно відмітити ще одне важливе завдання – створення рекламної інформації та її поширення. Загальна реклама, навіть якщо вона буде яскравою і професійно виконаною, не принесе успіху.

В той же час, більшості музеям Івано-Франківської області, на наше переконання, необхідно розширити процес

інтеграції своїх установ і підрозділів у дозвілєву сферу, який повинен проявлятися у таких формах:

- створення в музейних закладах функціональних приміщень для проведення дозвілєвих заходів (клубні кімнати, концертні зали, атракціони, оглядові майданчики, гральні куточки);

- поширення «індустрії дозвілля» в музеї (відкриття кав'ярень, магазинів, сувенірних яток, оренда музейних приміщень для проведення рекреаційних та розважальних заходів);

- використання в музейній діяльності дозвілєвих форм роботи (гуртки, літературні студії, хобі-групи, свята, музичні, театральні, тематичні вечори, конкурси, фестивалі, творчі лабораторії) [2]. Не менш важливим завданням наших музеїв є залучення сучасних методик активізації участі населення в культурно-дозвілєвих заходах які ними проводяться. Більшість цих методик полягають в:

- організації днів культури, мистецьких фестивалів, міських свят;

- організації виставок живопису, історії, архітектури;

- створенні «мистецтвотек»;

- систематичні трансляції мистецьких радіо- і телепередач;

- удосконалення маркетингової діяльності музеїв;

- активізації участі молоді через освітні, культурно-мистецькі, дозвілєві проекти;

- реалізації освітніх та культурних програм;

- створення умов для доступу до музейних цінностей інвалідів, надання системи пільг для волонтерів [2].

Отже, перспективи використання музеїв Прикарпаття в туристичній індустрії пов'язане зі загальною ресурсною базою для розвитку цих двох видів діяльності, і ґрунтується на новітніх тенденціях формування попиту на туристичний продукт. Однією з яких є поступовий перехід від дослідження й збереження численних пам'яток історії, культури,

природи до дослідження й збереження людської спадщини в її цілісності й залучення якомога широкого кола туристів до ознайомлення з ними.

Зважаючи на досить складну ситуацію в якій опинилася наша країна, вважаємо, що розвиток туризму із залученням великої музейної спадщини Прикарпаття, може стати засобом національно-патріотичного виховання молоді, адаптації туристичного ринку до кризових умов, а також сприяти в розвитку нової політики музею, котра б полягала у відкритості та широкому доступу суспільства до пам'яток своєї історії, культури, природи. Таким чином, туризм може стати не додатковим, а структуроутворюючим видом діяльності музею. Можна стверджувати, що можливість формувати й реалізувати спеціалізовану туристичну програму є у кожного музею Івано-Франківської області.

Література

1. Буравченков А. Культура і туризм: взаємодія і збагачення / А. Буравченков. – К., 1999. – 278 с.

2. Петрова І. Дозвілля в зарубіжних країнах / І. Петрова. – К., 2005. – 408 с.

3. Рутинський М. Музєєзнавство : Навч. посіб. / М. Рутинський, О. Стецюк. – К., 2008. – 428 с.

4. Долинський музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://museum.dolyna.info/wp-content/uploads/2010/11/Ukrainian-Travel-Brochure.pdf>.

5. Івано-Франківський краєзнавчий музей. Коротка інформаційна довідка : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ifkm.if.ua/page69.html>.

6. Івано-Франківський обласний художній музей : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mandry.if.ua/59-vano-frankvskiy-oblasniy-hudozhny-muzey.html>.

7. Історико-меморіальний музей Степана Бандери : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://museum-bandera.if.ua/main.php?m0prn=2>.

8. Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hutsul.museum/museum/structure/kosiv/>.

9. Кузьмук О. Роль музеїв у культурно-

му та соціально-економічному розвитку країни: зарубіжний досвід. Аналітична записка : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/270/>.

10. Музей «Писанка» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hutsul.museum/pysanka/museum/history/>.

11. Музей визвольних змагань Прикарпатського краю : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.museum.if.ua/museums/r2/20.html>.

12. Національний заповідник «Давній Галич» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://davniyhalych.com.ua/component/k2/item/144-davni-galich>.

13. Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hutsul.museum/museum/ua/author/462>.

14. Приватний музей старожитностей Романа Кумлика в Верховині : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tourclub.com.ua/uk/info/local-lore/carpathians/carpathian_museums/museum-kumlyk.

15. Русівський літературно-меморіальний музей Василя Стефаника : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.castles.com.ua/rusiv.html>.

Vychivskyi P.P. PROSPECTS OF THE USING OF THE PRECARPATHIAN MUSEUMS IN THE TOURISM INDUSTRY OF THE REGION. *The features of the using of the museums in Ivano-Frankivsk region in the tourism industry are analyzed in the article. It is indicated that all the museums are a part of the historical and cultural heritage of Ukraine and a basic element of formation of civil society.*

It is pointed out that in the region there are 16 museums of communal ownership and about a hundred operating on a voluntary basis.

It is emphasized that the Precarpathian museums can be the means of the national-patriotic education of the youth, tourism market adaptation to crisis conditions and to facilitate the development of a new museum policy, which means a broad public access to the attractions of the history, culture and nature.

It's indicated that perspectives of the using of the Carpathian museums in the

tourism industry are related to the common resource base for the development of these activities, and are based on the modern trends of the creating of the demand for the tourism product. One of which is the gradual transition from the study and preservation of individual monuments of culture and nature to the study and preservation of heritage in its entirety and attract a wide range of tourists to get acquainted with them.

The author determined that nowadays tourism can become not an optional, but structuring kind of museum activity.

Keywords: *museology, museum of history, heritage of history and culture, cultural-cognitive tourism, museum tourism.*

Вычивский П.П. ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЗЕЕВ ПРИКАРПАТТЯ В ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ РЕГИОНА. *В статье проанализированы особенности использования музеев Ивано-Франковской области в туристической отрасли региона. Указано на то, что все музеи является составной частью историко-культурного наследия Украины и базовым элементом формирования гражданского общества.*

Указано, что на территории края есть 16 музеев находящихся в коммунальной собственности и около ста действующих на общественных началах.

Подчеркнуто, что музеи Прикарпаття могут стать средством национально-патриотического воспитания молодежи, адаптации туристического рынка в кризисных условиях, а также содействие в развитии новой политике музея, которая бы состояла в открытости и широкому доступу общества к памятникам истории, культуры, природы.

Автором отмечено, что в современных условиях туризм может стать не дополнительным, а структурообразующим видом деятельности музея.

Ключевые слова: *музеология, музеи, историко-культурное наследие, культурно-познавательный туризм, музейный туризм.*